

## **Input van de werkgroepen Adviesraad Sociaal Domein voor de Samenlevingsagenda**

### **1. Maatschappelijke Ondersteuning en Gezondheid**

#### **Input werkgroep MOG op 10 maart 2026 voor de Samenlevingsagenda**

- Bestaanszekerheid als basis nemen voor alles. Als dit niet voor elkaar is, kun je niet werken aan de andere levensgebieden;
- Ga uit van de leefwereld van mensen in plaats van de systeemwereld;
  - Bevraag inwoners
  - Koppel een goed participatietraject aan de plannen
  - Werk met persona's om terug te gaan naar de menselijke maat
- Vrijwilligerswerk erg belangrijk
- Bouwen, hoe bouw je om naar elkaar om te zien. Nieuwbouw geeft ook echt kansen;
- Gezamenlijke woonvormen voor jong en oud, waarin verschillende generaties elkaar op de verschillende leefgebieden helpen
- Bevorder een goede doorstroming
- Inventariseer wat ouderen nodig hebben om langer thuis te wonen
- Dementiemonitor geeft aan dat wij niet de meest dementievriendelijke gemeente zijn (in AZWA is dementie ook belangrijk). En het wordt een steeds grotere volksziekte
- Goede begeleiding bij dementie helpt mantelzorgers enorm;
- Investeren op preventie en een gezonde leefstijl om gezondheidsschade in de toekomst te voorkomen. Probeer hier ook inzicht te krijgen in de risicofactoren;
- Het belang van sociale veiligheid, veel oude mensen worden opgelicht, er zijn mensen die niet de straat op durven, hoe ga je hiermee om, het belang van veilig vervoer, ook in de avond;
- Onderwijs en educatie: hierin meenemen dat dit niet alleen iets is voor jeugd, maar dat het gaat om een lang leven leren. Voor ouderen is bijvoorbeeld digitale vaardigheid van belang. Hierbij geldt dat jongeren en ouderen elkaar kunnen leren. De ouder leert een kind weer spelen, de jeugdige helpt de oudere met digitale vaardigheid;
- Betrek de WOP's om te bepalen wat we kunnen doen op wijkniveau;
- Forceren van doorbraken - > verplaats je inzet in de keten naar preventie. Help aan de voorkant bij opvoedproblemen en GGZ-problematiek;
- Investeer in een Knarrenhof, of nog beter een 'woonerf met verschillende generaties';
- In de Samenlevingsagenda het beleid voeden met goede voorbeelden uit de praktijk;

- Positieve noot: laten we vooral niet vergeten dat er veel goed gaat in Capelle, er zijn veel voorzieningen voor jong en oud. Een succes is bijvoorbeeld de valpreventie. Veel deelname waarmee we ook belangrijke nevensdoelen halen zoals sociale cohesie door ontmoeting, wandelgroepjes;
- Tenslotte heeft de werkgroep er grote behoefte aan om naar uitvoering te gaan, het moet concreet worden.

## **2. Toegankelijkheid en Mobiliteit**

11 maart 2026

- De centrale suggestie is om in het hoofddoel van de SLAGenda inclusiviteit op te nemen: dus naast bevorderen kwaliteit van bestaan, spreken over een inclusieve stad. Dit kan al in de titel, en het hoofddoel boven de programma's. Inclusiviteit als onlosmakelijk onderdeel van kwaliteit van leven/bestaan;
- Essentieel om inclusie in de haarvaten van alle ambtenaren te krijgen, dat is een langdurig proces. In Amersfoort werkt dit, de werkgroep mist die speciale bril bij veel ambtenaren, ondanks vele goede bedoelingen;
- LIA-: smeed een team van collega's voor inclusie. De LIA is nog veel te onbekend;
- Voldoen aan het VN-verdrag rechten van de mens is voor de werkgroep het minimum dat moet terugkomen in de SLAGenda en al het beleid vd gemeente;
- Betrek gebruikers/ervaringsdeskundigen bij het toegankelijk maken van je stad. En ook in de planvorming/beleidsvorming;
- Laat beleidsadviseurs meer samenwerken, gelinkt zijn aan elkaar bij vraagstukken over Inclusie, werk hierin samen binnen de gemeente.

## **3. Participatie**

1. Graag aandacht voor de juiste randvoorwaarden om ook vanuit de bijstand vrijwilligerswerk te kunnen doen. Met behoud van vrijwilligersvergoeding en met behoud van uitkering. Dit is in de geest met de Participatiewet in balans, de juiste voorwaarden scheppen voor participatie op een niveau dat past bij de client, dit stimuleren en 'hindernissen' wegnemen;
2. Heb vooral aandacht voor degenen met een niet zichtbare beperking. Denk aan LVG en laaggeletterdheid. Leg voor deze groepen de lat niet te hoog. Investeer in het herkennen van deze mensen bij professionals en pas je benadering hierop aan;
3. Er ligt een groter Samenlevingsvraagstuk aan de SLAGenda ten grondslag. Namelijk 'hoe richten we de Samenleving opnieuw in'. Er is echt een omslag

- nodig van individueel naar meer collectief, van zorgen voor naar zorgen dat. De overheid moet goed nadenken over hoe ze deze boodschap uitdraagt;
4. Capelle kent veel kwetsbare jongeren, veel leerlingen vallen uit op school. Eea hangt met elkaar samen. De vraag is hoe bedrijven deze jongeren opvangen. Zou je dit niet anders moeten organiseren, bijvoorbeeld met werkgaranties vanuit of bij de overheid. Promen voorziet hierin overigens ook.
  5. Er zijn nu allerhande regeltjes, ook rond inkomensregelingen. Kun je niet beter het garanderen van werk met een acceptabel inkomen hier boven hangen. Dan bied je iedereen structuur, inkomen en draag je bij aan een zelfbeeld bij een ieder waarin je de waarde van jezelf herkent en erkent;
  6. Verbind de structuren in de Samenleving meer. Het zijn allemaal ondersteunende structuren en die kunnen elkaar ook weer versterken. Denk aan kerken, verenigingen, buurten, werkgevers;
  7. Richt een werkbedrijf op dat zorgt voor werkgaranties (doet Promen ook);
  8. Bied een basisinkomen, of verhoog de basisuitkering, vergemakelijk aanvullende inkomensregelingen;
  9. Ga uit van een presentiebenadering: vaste personen lopen (evt een levenlang) mee met mensen die stut en steun nodig hebben. Ga naast mensen staan, dit hoeft niet altijd professioneel, kan ook met vrijwilligers. Continuïteit in begeleiding;
  10. Sta mensen naast werk en inkomen bij op alle leefgebieden (kijk integraal)
  11. Investeer in breed onderwijs (denk aan gezonde voeding en opvoeding);
  12. Iedereen is goed genoeg. We hebben in de Samenleving iedereen nodig. Iedereen is van waarde. Stop dus met de boodschap die we vaak impliciet laten klinken dat mensen niet goed genoeg zijn.
  13. Bereikbaarheid en vindbaarheid: De vraag is of alle inwoners gevonden willen worden door overheid of instanties. Niet alle mantelzorgers, mensen die eenzaam zijn, mensen in kwetsbare posities voelen zich geroepen 'tevoorschijn te komen'. Er zijn vaak redenen voor. Als gemeente nadenken over hoe wij uitnodigen om te participeren.
  14. We spreken in dit kader over de vraag wie we dan moeten vinden: 'zij die door het ijs zakken/dreigen te zakken';
  15. Het belang van sociale cohesie/elkaar kennen wordt door iedereen onderstreept. Hoe, dat is nog wel de vraag;
  16. Biedt duurzaam perspectief aan inwoners. Veel inwoners hebben leren leven met ellende. Als je echt wil helpen moet je duurzaam vooruit helpen;
  17. Werk met 'vrijwillig bewind'. Ofwel betaal voor degenen die nog niet de vaardigheid hebben om met weinig geld rond te komen alle vaste lasten en stel alleen het leefgeld direct aan hen beschikbaar. Dit geeft rust en stabiliteit. Een basisvoorwaarde om te werken aan vitaliteit en vaardigheid om in de toekomst die regie zelf weer te hebben;

18. Zorg voor een soepele overgang na bewindvoering naar een vorm van ondersteuning of hulp, anders zijn mensen ‘zo weer terug bij af’;
19. Stel voorzieningen open buiten kantoor tijden. Veel inwoners met weinig inkomen (dubbele banen) en jongeren hebben overdag helemaal geen tijd om informatie, advies en steun in te winnen bij instanties;
20. Overweeg je schaalgrootte van werken. Denk eerder ‘in buurten’ dan ‘in wijken’. Hierdoor kun je nog gericht aan de slag met alle stakeholders in die buurt en toespitsen op de vraag van bewoners;
21. Centrale titel van de Samenlevingsagenda moet beslist uitnodigend zijn, een appel op iedereen: ‘we hebben je nodig’.

#### **4. Werkgroep Jeugd**

##### **Overkoepelend beeld**

De werkgroep ziet duidelijke samenhang tussen vraagstukken rond jeugdcriminaliteit, thuiszitters en huiselijk geweld/kindermishandeling, vaak in combinatie met armoede. Problemen staan zelden op zichzelf, ze versterken elkaar en vragen om een integrale aanpak over de werkprogramma's heen.

##### **Thuiszitters en onderwijs**

De situatie van thuiszitters wordt als urgent en zorgelijk ervaren.

- Langdurig thuiszitten leidt tot isolatie en eenzaamheid, waardoor terugkeer naar school en samenleving steeds moeilijker wordt.
- Er is behoefte aan maatwerk in onderwijs: niet ieder kind past in het klassieke schoolsysteem, maar kan wel op andere manieren leren en ontwikkelen.
- De samenwerking tussen onderwijs en zorg moet sterker.
- De rol van leerplicht kan actiever en meer oplossingsgericht, nu ligt de nadruk te veel op vrijstellingen in plaats van mogelijkheden.
- De werkgroep ziet een contrast met de aanpak in de bijstand, waar juist sterk wordt ingezet op participatie.
- Extra kwetsbaar zijn jongeren en ouders die minder vaardig zijn om zelf hulp te organiseren, zij raken sneller buiten beeld.

##### **Overgangen en preventie**

Voor jonge kinderen is het aanbod in Capelle relatief goed georganiseerd, bijvoorbeeld via de Kinderlabs (Schollebaar wordt als voorbeeld genoemd).

- Dit aanbod stopt rond 12 jaar, terwijl juist de fase 12–14 jaar een cruciale overgangperiode is. In deze leeftijdscategorie wordt een duidelijke leemte ervaren in aanbod en ondersteuning.
- De kracht van het Kinderlab zit in de samenwerking tussen organisaties en de verbinding met het gezin, dit wordt gezien als voorbeeld voor doorontwikkeling.

##### **Versnippering en complexiteit**

De werkgroep benoemt nadrukkelijk de versnippering in de jeugdhulp.

- Men vraagt zich af of het Centrum voor Jeugd en Gezin voldoende is toegerust op de complexiteit van de problematiek.

- Problemen stapelen zich vaak op en herhalen zich over generaties heen.
- Er is regelmatig sprake van wantrouwen richting het systeem (“het helpt toch niet”).
- De vraag wordt gesteld wanneer opschaling nodig is: *hoeveel pogingen doen we voordat we doorpakken?*
- Risicofactoren die worden genoemd:
  - woonomgeving
  - problematiek bij ouders
  - beperkte vaardigheden om hulp te vinden
- In sommige situaties is volgens de werkgroep bemoeizorg nodig om überhaupt beweging te krijgen.
- Het gedwongen kader voor hulpverlening moeten we zo veel als mogelijk voorkomen.

De werkgroep spreekt waardering uit voor de lokale kamer zorg en veiligheid.

### **Wat werkt in de praktijk**

Er worden meerdere inspirerende voorbeelden genoemd:

- Hulpverlening in de klas (o.a. in Zoetermeer en Zuidplas (Koningskwartier in Zevenhuizen)). Dit leidt tot minder jeugdhulpaanvragen doordat problemen vroeg worden opgepakt.
- Het Comenius College organiseert activiteiten na schooltijd en in vakanties (bso-achtig aanbod).
- De Excelsior Foundation werkt met sport (voetbal, boksen) gecombineerd met persoonlijke aandacht en gesprekken, ook gericht op thuiszitters.

Tegelijk wordt benadrukt dat integratie in reguliere verenigingen belangrijk blijft.

### **Gemeenschappen laten floreren**

Wat helpt jongeren volgens de werkgroep:

- Sport en beweging
- Samen gamen en elkaar ontmoeten
- Initiatieven zoals Albeda at Night, waar schoolgebouwen 's avonds open zijn voor activiteiten

De kern: jongeren hebben plekken nodig waar ze laagdrempelig kunnen binnenlopen en erbij horen.

### **Doorbraken en anders kijken**

De werkgroep pleit voor meer out-of-the-box denken:

- Kijk naar wat wél werkt bij een jongere en bouw daarop voort (bijvoorbeeld talenten zoals handelen/traden benutten als ingang).
- Minder systeemdenken, meer aansluiten bij motivatie en talent.

### **Toegankelijkheid en gebruik van regelingen**

Er zijn zorgen over het bereik van bestaande regelingen, zoals het Sport- en Cultuurfonds:

- Bereiken deze voorzieningen de juiste doelgroep?
- Regelingen moeten eenvoudiger en toegankelijker worden gemaakt. Soms het budget beschikbaar stellen aan bijvoorbeeld verenigingen zodat inwoners gewoon mee kunnen doen zonder de regeling te moeten vinden en te benutten

Daarnaast wordt gepleit voor:

- Meer laagdrempelige initiatieven, zoals open sportzalen of inloopmomenten
- Actieve stimulering vanuit de gemeente

## **Inclusie en preventie**

Aandacht wordt gevraagd voor statushouders en jongeren zonder verblijfsvergunning:

- Betrek hen actief bij vrije tijd, school en praktijk
- Voorkom dat zij buiten beeld raken en problemen zich opstapelen

## **Rode draad**

De werkgroep schetst een helder beeld:

Capelle heeft behoefte aan een soort “village” voor jeugd van 0–18 jaar. Samenhangend, dichtbij en met oog voor het geheel.

Minder versnippering, meer verbinding. En vooral blijven kijken naar wat wél kan.